

ELISABETH EDITH SCHÖNERT-GEISS

7.08.1933 – 12.06.2012

Fără să vreau, aflând trista veste a plecării dintre noi a doamnei Elisabeth Edith Schönert-Geiss (născută Schönert), am revăzut ultimele noastre întâlniri care au avut loc în timpul congresului internațional de numismatică de la Berlin (1997), ca și în cursul stagiului de documentare petrecut la începutul anului următor la DAI (Berlin, 1998). De atunci, am păstrat în memorie imaginea sa, a doamnei distinse, fără a fi distantă, cu un zâmbet fin și o serenitate întâmpărate continuu pe fața sa expresivă. Nu-mi amintesc cu exactitate când ne-am cunoscut. Poate la congresul internațional de numismatică de la Berna (1979), ori poate la cel de la Bruxelles (1991) ? Oricum, corespondența și schimburile de publicații dintre noi au început mai devreme de anii pomeniți mai înainte și s-au prelungit până în ultima vreme. Cu prilejul menționatului congres de la Berlin, împreună cu alți colegi români (C. Preda, Gh. Poenaru Bordea, R. Ardevan, M. Rotaru) am predat contribuțiile noastre – adunate discret de către colaboratoarea sa, dr. Ulrike Peter – destinate volumului omagial dedicat celei de-a 65-a aniversări a nașterii doamnei Geiss (*Stephanos nomismatikos. Edith Schönert-Geiss zum 65. Geburtstag*, ed. U. Peter, Akademie Verlag, Berlin, 1998). Cu această ocazie am aflat unele amănunte despre cercetătoarea care și-a consacrat peste 40 de ani din viață cunoașterii monetărilor antice.

S-a născut la 7 august 1933, în Dresda – vechea capitală a regilor Saxoniei – renumit centru cultural și științific, unde, de altfel, a urmat și cursurile primare și liceale (1940-1952, bacalaureat). Au urmat anii de studii în domeniul istoriei la Universitatea Humboldt din Berlin (1952-1956). La 1 septembrie 1956 doamna Schönert-Geiss a fost angajată ca asistent științific la „Griechisches Münzwerk”, care pe atunci aparținea Institutului Central de Istorie Antică și Arheologie al Academiei de Științe a Republicii Democrate Germane. Încă de la sfârșitul secolului al XIX-lea, Theodore Mommsen a inițiat alcătuirea sub egida Academiei de Științe a Prusiei a unui *corpus* cuprinzător al monetărilor antice. Restrâns din 1901, proiectul, cunoscut acum sub numele de „Griechisches Münzwerk”, a avut drept țel principal cercetarea și publicarea emisiunilor bătute în monetăriile din Dacia, Moesia, Tracia, Macedonia și Paionia, îmbrățișând perioada cuprinsă între a doua jumătate a secolului al VI-lea a.Chr. și jumătatea secolului III p.Chr. De la început, o cheazășie a unei reușite de cel mai înalt nivel l-au constituit colaborările la această vastă întreprindere a unor savanți celebri ca Fr. Imhoof-Blumer, B. Pick, R. Regling, H. Gaebler și M.L. Strack.

După apariția Academiei de Științe a RDG (1949), autonomia proiectului a încetat și, chiar din anul când doamna Schönert-Geiss este încadrată la „Griechisches Münzwerk”, acesta este inclus în Institutul pentru Antichitatea Greco-Romană al academiei sus-pomenite. Tânăra cercetătoare de pe atunci și-a început drumul științific sub îndrumarea altui numismat consacrat, A. Suhle, și a parcurs treptat toate etapele unei cariere profesionale de excepție (1956 – asistent științific; 1965 – asistent superior; 1966 – cercetător științific), încheiată în anii 1969-1997 când s-a aflat la conducerea proiectului. În cei peste 42 de ani care au trecut de la intrarea sa în echipa „Griechisches Münzwerk”, viața ei s-a confundat cu cea a proiectului. În anul 1960 și-a susținut doctoratul în Istorie antică și numismatică la Universitatea Humboldt din Berlin, cu tema „Provinzialprägung der Stadt Perinthos” (*magna cum laude*) și în 1966, în specialitatea Numismatică, la aceeași universitate a obținut doctoratul cu teza „Die frühe Silberprägung von Byzantion”. Nu putem omite că, peste ani, ajunsă acum o cercetătoare recunoscută, doamna Geiss va susține la universitatea berlineză (din 1974) și un apreciat curs de „Introducere în numismatică”.

Așa cum se vede, încă din primii ani de activitate, cercetările sale au fost canalizate pentru cunoașterea monetărilor municipale tracice. Dacă în timpul scurs după cel de-al doilea război mondial au fost duse la bun sfârșit opt monografii în cadrul proiectului, trebuie subliniat faptul că patru dintre acestea s-au datorat eforturilor deosebite ale doamnei Geiss: Perinthos, Byzantion (2 vol.), Maroneia, Augusta Traiana și Traianopolis. Cu aceeași nedeazăzmită acribie cercetătoarea berlineză a completat monografiile amintite cu studii pertinente despre istoria, iconografia și metrologia monetărilor examinate. O întreagă problematică economică, social-politică și religioasă a fost abordată prin intermediul documentului numismatic, în acest sens aportul doamnei Geiss pentru cunoașterea antichității, îndeosebi a celei balcanice, fiind esențial. De asemenea, trebuie subliniat că și alte aspecte ale numismatiei antice din Balcani au constituit preocupări însemnate și de lungă durată ale doamnei Geiss, cum au fost de exemplu,

studierea monetăriei romane târzii de pe limes-ul dunărean, mai cu seamă în urma săpăturilor arheologice de la Iatrus (Krivina, Bulgaria). Bineînțeles, analizarea monetăriei balcanice nu ar fi putut avea o reușită deplină fără colaborarea cu oamenii de știință din regiune, încă din anii '60 fiind încheiate înțelegeri în această accepție cu academiile română și bulgară. Vizitele sale la cabinetele numismatice din România, ca și prezența sa în paginile revistelor românești de profil constituie alte argumente în sprijinul celor de mai sus. Acum, poate este momentul să amintim și faptul că spre sfârșitul activității sale a dăruit numismaticii internaționale și, mai cu seamă celei regionale, un monumental instrument de lucru (1710 pagini), indispensabil pentru cercetarea din domeniu: *Bibliographie zur antiken Numismatik Thrakiens und Moesien* (Akademie Verlag, Berlin, 1999). De altfel, în același context se poate aminti că meritele sale științifice, ca și susținerea promovată în colaborarea internațională din această regiune, s-au bucurat de o apreciere binemeritată, în 1963 fiind proclamată membră de onoare a Societății Numismatice Române, pentru ca același titlu să-i fie acordat în 1987 și de către Societatea Numismatică din Stara Zagora și, în sfârșit, în același an Societatea Numismatică Bulgară să o distingă cu diplomă de excelență. Amintim de asemenea, că doamna E. E. Schönert-Geiss a primit, ca o încununare a întregului său parcurs științific, și titlul de membru de onoare al Consiliului Internațional de Numismatică.

În urma reunificării Germaniei, Academia de Științe a RDG a fost dizolvată (1991) și „Griechisches Münzwerk” a devenit din nou instituție autonomă, însă aflată de această dată sub egida Academiei de Științe din Berlin-Brandenburg. Din păcate, odată cu aceste transformări, treptat, proiectul „Griechisches Münzwerk” a fost susținut tot mai puțin de către autorități, pentru ca din 2003 să fie abandonată definitiv și partea sa editorială. Până atunci fuseseră definitivitate aproximativ 100.000 de fișe ale monedelor din colecții și cataloage, cărora li se adăugau și peste 250.000 de mulaje ale emisiunilor antice, provenite îndeosebi din monetăriile Greciei nordice și ale Asiei Mici. În prezent, deși „Griechische Münzwerk” în mod practic și-a încetat activitatea, se anunță totuși pregătirea unei reproduceri digitale a tuturor monedelor înregistrate.

Dup cum remarcam, mai mult de jumătate din istoria de peste un veac a proiectului „Griechische Münzwerk” s-a împletit cu numele și activitatea doamnei Schönert-Geiss. Vor trece anii și sunt convins că studiile sale vor fi tot mai mult apreciate, continuând să constituie nu numai un solid fundament, ci și un model al cercetărilor numismatice din spațiul și timpul investigat. Colegii, prietenii și învățăceii îi vor păstra nestinsă amintirea.

Sit tibi terra levi !

Virgil Mihailescu-Bîrliba

LISTA DE LUCRĂRI ȘTIINȚIFICE

VOLUME

1. *Die Münzprägung von Perinthos*, Text und Tafelband, Berlin, 1965 (Griechisches Münzwerk. Schriften der Sektion für Altertumswissenschaft 45).
2. *Die Münzprägung von Byzantion*, Teil I: Autonome Zeit, Text und Tafelband, Berlin/Amsterdam, 1970 (Schriften zur Geschichte und Kultur der Antike 2); Teil II: Kaiserzeit, Text und Tafelband, Berlin/Amsterdam, 1972 (Griechisches Münzwerk. Schriften zur Geschichte und Kultur der Antike 2).
3. *Die Münzprägung von Bisanthe – Dikaia – Selymbria*, Berlin, 1975 (2. unver. Aufl. 1977) (Griechisches Münzwerk. Schriften zur Geschichte und Kultur der Antike 13).
4. *Münzen aus der urchristlichen Umwelt* (în colaborare cu K. Matthiae), Berlin, 1981.
5. *Die Münzprägung von Maroneia*, Text und Tafelband, Berlin, 1987 (Griechisches Münzwerk. Schriften zur Geschichte und Kultur der Antike 26).
6. *Antike Münzen. Sammlung H. A. S.*, Stendal, 1989 (Aus den Sammlungen der Winckelmann-Gesellschaft in Stendal 1).
7. *Die Münzprägung von Augusta Traiana und Traianopolis*, Berlin, 1991 (Griechisches Münzwerk. Schriften zur Geschichte und Kultur der Antike 31).
8. *Bibliographie zur antiken Numismatik Thrakiens und Moesien*, Berlin, 1999 (Griechisches Münzwerk).

ARTICOLE

1. *Die Provinzialprägung der Stadt Perinthos*, Wissenschaftliche Zeitschrift der Humboldt-Universität zu Berlin, 10, 1961, p. 127–129.
2. *Zur Wiederaufnahme der Arbeiten am Corpus nummorum*, *Klio*, 39, 1961, p. 321–324.
3. *Zur Geschichte der Stadt Perinthos*, *Altertum*, 8, 1962, p. 73–80.

4. *Die wirtschaftliche Auswertung seleukidischer und ptolemäischer Münzfunde (306–197 v. u. Z.)*, Neue Beiträge zur Geschichte der Alten Welt, Band I: Alter Orient und Griechenland, Berlin 1964, p. 355–362.
5. *Der Hafen von Perinthos in der römischen Kaiserzeit*, Atti. VI. Congresso Internazionale di Numismatica, Roma 11–16 Settembre 1961, vol. II, Roma 1965, p. 313–317.
6. *Literaturüberblicke der griechischen Numismatik: Moesien*, JNG, 15, 1965, p. 76–112.
7. *Literaturüberblicke der griechischen Numismatik: Thrakien*, JNG, 15, 1965, p. 114–193.
8. *Der Io-Mythos auf den Silbermünzen von Byzanz*, Helikon, 6, 1966, 1-2, p. 174–182.
9. *Zur Geschichte Thrakiens anhand von griechischen Münzbildern aus der römischen Kaiserzeit*, Klio, 49, 1967, p. 217–264.
10. *Das Ende der Provinzialprägung in Thrakien und Mösien*, Klio, 50, 1968, p. 251–256.
11. *Die Wirtschafts- und Handelsbeziehungen zwischen Griechenland und der nördlichen Schwarzmeerküste im Spiegel der Münzfunde (6.–1. Jh. v. u. Z.)*, Klio, 53, 1971, p. 105–117 = VDI 2/1971, p. 25–35.
12. *Die Geldzirkulation Attikas im 4. Jahrhundert v. u. Z.*, Hellenische Poleis, Bd. 1, Berlin, 1973, p. 531–550.
13. *Supplementum Perinthicum*, Klio, 55, 1973, p. 151–157.
14. *Die Geldzirkulation Attikas*, Klio, 56, 1974, 2, p. 377–414.
15. *Römische Münzen aus dem Kastell Iatrus*, Numismatische Beiträge, 2, 1975, p. 49–52.
16. *Das Geld im Hellenismus*, Klio, 60, 1978, 1, p. 131–136.
17. *Literaturüberblicke der griechischen Numismatik: Bithynien*, Chiron, 8, 1978, p. 607–658.
18. *Nachodka ot Vzantijski solidi v Severna Balgarija*, Numizmatika, 12, 1978, 4, p. 15–17.
19. *Die Abwertungen im Rom der republikanischen und kaiserzeitlichen Epoche (19. bis 21. Oktober 1978 in Gdansk)*, JWG, 3, 1979, p. 241–243.
20. *Die Abwertungen in Rom in der republikanischen und kaiserzeitlichen Epoche*, EAZ, 20, 1979, 4, p. 740–741.
21. *Die Fundmünzen von Krivina, Iatrus-Krivina. Spätantike Befestigung und frühmittelalterliche Siedlung an der unteren Donau. Band I: Ergebnisse der Ausgrabungen 1966–1973*, Berlin, 1979 (Schriften zur Geschichte und Kultur der Antike 17), p. 167–209.
22. *Zur Geschichte Maroneias von den Anfängen bis zum 4. Jh. v. u. Z.*, Klio, 61, 1979, 2, p. 437–451.
23. *Geld, Geldwesen*, Handbuch Wirtschafts-geschichte 1, Berlin, 1981, p. 401–406.
24. *Maroneia und seine Beziehungen zum Hinterland*, Actes du 9ème Congrès International de Numismatique, Berne, Septembre 1979, vol. I, Louvain-la-Neuve/Luxembourg 1982 (Association Internationale des Numismates Professionnels, Publication No 6), 177–186 = Thrakika Chronika 44, 1990, p. 56–60.
25. *Monetoseceno na Maroneja*, Numizmatika, 16, 1982, 4, p. 3–8.
26. *Aufgaben und Ziele des „Griechischen Münzwerkes“*, JWG, 1, 1983, p. 159–167.
27. *Maroneisches „Bestechungsgeld“?*, Buletinul Societății Numismatice Romne, 75–76 (1981–1982), 129–130, 1983, p. 19–22.
28. *Imitationen maroneischer Münzen*, Klio, 66, 1984, 1, p. 85–92.
29. *18 Lemmata im Lexikon früher Kulturen*, Leipzig, 1984.
30. *Archäometrie, Altertum*, 31, 1985, 2, p. 126.
31. *Maroneia und die Thraker – Wechselbeziehungen zwischen Polis und Hinterland*, Eirene, 22, 1985, p. 39–53.
32. *Zur Existenz der pontischen Münzliga*, Klio, 67, 1985, 2, p. 466–470.
33. *Der Goldfund von Krivina, Iatrus-Krivina. Spätantike Befestigung und frühmittelalterliche Siedlung an der unteren Donau. Band III: Die mittelalterlichen Siedlungen*, Berlin 1986 (Schriften zur Geschichte und Kultur der Antike 17), p. 230–239.
34. *Einige Bemerkungen zu den prämonetären Geldformen und zu den Anfängen der Münzprägung*, Klio, 69, 2/1987, p. 406–442.
35. *Die Befestigungsanlagen von Augusta Traiana (Stara Zagora)*, Berliner Numismatische Forschungen, 2, 1988, p. 9–15.
36. *Das Eindringen römischen Geldes auf den Balkan im 2./1. Jahrhundert v. u. Z.*, Klio, 71, 1989, 1, p. 84–89.
37. *Kolloquium „100 Jahre ‚Griechisches Münzwerk‘“*, Numismatische Beiträge, 22, 1989, 1, p. 58.
38. *Das moesisch-thrakische Währungssystem in der römischen Kaiserzeit*, Klio, 72, 1990, 1, p. 3–105.
39. *Die Münzprägung von Augusta Traiana*, Altertum, 35, 1989, 3, p. 166–170 = Numizmatika, 24, 1990, 2, p. 8–13.
40. *100 Jahre „Griechisches Münzwerk“*, Klio, 73, 1991, 1, p. 298–303.
41. *100 Jahre „Griechisches Münzwerk“*. Kolloquium, Binz 1989, EAZ, 32, 1991, 2, p. 369–370.
42. *Die Fundmünzen*, in: Iatrus-Krivina. Spätantike Befestigung und frühmittelalterliche Siedlung an der unteren Donau, Band IV: Ergebnisse der Ausgrabungen 1975–1981, Berlin 1991 (Schriften zur Geschichte und Kultur der Antike 17), p. 213–240.
43. *Zur Münzprägung von Traianopolis in Thrakien*, Altertum, 37, 1991, 1, p. 21–23 = Numizmatika 22, 1988, 2, p. 16–18.
44. *Heinrich Schliemanns Fundmünzen*, Heinrich Schliemann. Grundlagen und Ergebnisse moderner Archäologie 100 Jahre nach Schliemanns Tod, ed. J. Herrmann, Berlin, 1992, p. 205–210.
45. *Die Münzstätte Zone in Thrakien*, Florilegium Numismaticum. Studia in honorem Ulla Westermark edita, Stockholm, 1992, p. 313–316.
46. *Architektur und Kult in Augusta Traiana*, Quaderni Ticinesi di Numismatica e Antichità Classiche, 22, 1993, p. 221–227.
47. *Die Münzstätte Kypsela in Thrakien im 4. Jh. v. u. Z.*, Actes du XIe Congrès International de Numismatique, Bruxelles, 8–13 septembre 1991, vol. I, Louvain-la-Neuve 1993, p. 165–168.
48. *Der Münzfund von Krivina 1989, Iatrus-Krivina. Spätantike Befestigung und frühmittelalterliche Siedlung an der unteren Donau. Band V: Studien zur Geschichte des Kastells Iatrus (Forschungsstand 1989)*, Berlin 1995 (Schriften zur Geschichte und Kultur der Antike 17), p. 131–132.
49. *Zur Münzprägung von Samothrake*, Charakter (Festschrift für Manto Oikonomidou), Atena, 1996, p. 271–276.

50. *Stadtansichten auf antiken Münzen*, *Altertum*, 42, 1997, p. 181–185.
51. *Thrakische Raritäten*, *Studii si Cercetari de Numismatica*, 11, 1995 (1997), p. 19–22.
52. *Die Fundmünzen von Iatrus-Krivina*, Iatrus-Krivina. Bd. 6: Ergebnisse der Ausgrabungen 1992 – 2000, Mainz, 2007, p. 329–382.

RECENZII

1. K. Christ, *Antike Münzfunde Südwestdeutschlands. Münzfunde*, *Geldwirtschaft und Geschichte im Raume Baden-Württembergs von keltischer bis in die alamannische Zeit*, Heidelberg, 1960 (Vestigia. Beiträge zur Alten Geschichte 3, 1.2). *Helikon*, 5, 1965, p. 680–681.
2. G. Le Rider, *Monnaies crétoises du Ve au Ier siècle av. J.-C.*, Paris, 1966 (Études Crétoises 15). *Gnomon*, 41, 1969, p. 423–425.
3. P.R. Franke, *Kleinasien zur Römerzeit. Griechisches Leben im Spiegel der Münzen*, München, 1968. *Gnomon*, 41, 1969, p. 712–713; *Hamburger Beiträge zur Numismatik*, 7, 1968/69 (1972), p. 732–733.
4. K. Bíróné Sey, *Közársasági éremlelet Körösszakálról*, Különlenyomat a Debreceni Déri Múzeum 1967, Debrecen, 1968. *Hamburger Beiträge zur Numismatik*, 7, 1968/69 (1972), p. 762.
5. R. Ross Holloway, *The Thirteen-Months Coinage of Hieronymos of Syracuse*, Berlin, 1969 (AMUGS 3). *Hamburger Beiträge zur Numismatik*, 7, 1968/69 (1972), p. 700–702.
6. M. Thompson, *The Agrinion Hoard*, New York, 1968 (NNM 159). *Hamburger Beiträge zur Numismatik*, 7, 1968/69 (1972), p. 714–717.
7. J.M.F. May, *The Coinage of Abdera (540–345 B. C.)*, London, 1966. *Hamburger Beiträge zur Numismatik*, 7, 1968/69 (1972), p. 703–709.
8. R. Curriel/G. Fussman, *Le trésor monétaire de Qunduz*, Paris, 1965 (Mémoires de la Délégation Archéologique Française en Afghanistan 20). *Hamburger Beiträge zur Numismatik*, 7, 1968/69 (1972), p. 741–742.
9. H.A. Cahn, *Knidos. Die Münzen des sechsten und des fünften Jahrhunderts v. Chr.*, Berlin, 1970 (Antike Münzen und geschnittene Steine). *Gnomon*, 44, 1972, p. 270–274.
10. P.R. Franke, *Olympia Antiqua*, o. O. und o. J. *Hamburger Beiträge zur Numismatik*, 8, 1970/72 (1977), p. 318.
11. J. Fitz, *Der Geldumlauf der römischen Provinzen im Donaugebiet Mitte des 3. Jahrhunderts*, I–II, Budapest/Bonn, 1978. *Der Geldumlauf in den römischen Provinzen des Donaugebiets*, *Klio*, 65, 1/1983, p. 287–288.
12. W. Weiser, *Katalog der bithynischen Münzen der Sammlung des Instituts für Altertumskunde der Universität zu Köln*. Band I: Nikaia. Mit einer Untersuchung der Prägesysteme und Gegenstempel, Opladen 1983 (Abhandlungen der Rheinisch-Westfälischen Akademie der Wissenschaften, Sonderreihe: Papyrologica Coloniesia 11). *Gnomon*, 57, 1985, p. 483–485.
13. V.A. Anokhin, *The Coinage of Chersonesus IV Century B. C. – XII Century A. D.*, Oxford 1980 (BAR International Series 69); N. A., Frolova, *The Coinage of the Kingdom of Bosphorus A. D. 69–238*, Oxford 1979 (BAR International Series 56); A. N. Zograph, *Ancient Coinage*, I–II, Oxford 1977 (BAR Supplementary Series 33, 1, 2). *Zur Schwarzmeernumismatik*, *Klio*, 68, 1986, 1, p. 242–244.
14. *The Arthur S. Dewing Collection of Greek Coins*, ed. L. Mildenberg/S. Hurter, New York, 1985 (Ancient Coins in North American Collections 6). *Gnomon*, 59, 1987, p. 462.
15. L. Mildenberg, *The Coinage of the Bar Kochba War* (Typos. Monographien zur antiken Numismatik 6), Aarau/Frankfurt a. M./Salzburg, 1984. *Die Münzprägung des Bar Kochba-Aufstandes*, *Klio*, 69, 1987, 1, p. 258–259.
16. O. Lordkipanidze, *Das alte Kolchis und seine Beziehungen zur griechischen Welt vom 6. bis zum 4. Jh. v. Chr.*, Konstanz, 1985 (Xenia 14). *Klio*, 69, 1987, 2, p. 628–630.
17. M. Bonfioli, *Monete „bizantine“ nelle raccolte numismatiche del Museo Civico di Siena*, Roma, 1984 (Ricuperi bizantini in Italia 2). *Klio*, 70, 1988, 2, 623.
18. *Berliner Numismatische Forschungen I*, Berlin, 1987. *Klio*, 71, 1989, 1, p. 310.
19. F. Catalli, *Le monete, Roma 1987* (Materiali del Museo Archeologico Nazionale di Tarquinia X [Archaeologica 69]). *Klio*, 71, 1989, 1, p. 311.
20. J. Jurukova, *Monetoseceneto na gradovete v Dolna Mizija i Trakija II–III v. – Hadrianopol*, Sofia, 1987. *Berliner Numismatische Forschungen*, 4, 1990, p. 112–113.
21. *Methoden der antiken Numismatik*, ed. von Maria R.-Alföldi, Darmstadt, 1989 (Wege der Forschung 529). *Klio*, 74, 1992, p. 539–540.
22. I. Karayotov, *Monetoseceneto na Mesambrija*, Burgas, 1992. *Gnomon*, 66, 1994, p. 699–702.
23. J. Jurukova, *Monetite na trakijските племена i vladeteli*, Sofia, 1992 (Monetni sakrovišta ot balgarskite zemi v sedem toma, t. I). *Gnomon*, 67, 1995, p. 615–618.
24. W. Weiser, *Katalog ptolemäischer Bronzemünzen der Sammlung des Instituts für Altertumskunde der Universität zu Köln*, Opladen 1994 (Abhandlungen der Nordrhein-Westfälischen Akademie der Wissenschaften. Sonderreihe Papyrologica Coloniensia XXIII). *APF*, 42, 1996, p. 151–152.
25. J.H. Kroll, *The Athenian Agora. The Greek Coins*, 26, Princeton, New Jersey, 1993. *Gnomon*, 69, 1997, p. 561–562.